

**INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA REALIZACIJE
„POSEBNOG PROGRAMA ULAGANJA OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA PRIVREDNI I EKONOMSKI
INTERES CRNE GORE“ za II kvartal 2021. godine**

1. Ključne aktivnosti iz prethodnog perioda - usvajanje Odluke o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore

Vlada Crne Gore je na sjednici od 22.11.2018. godine usvojila Odluku o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore (u daljem tekstu „Odluka“), („Sl.list CG“, broj 79/18 od 07.12.2018. godine). Odlukom je predviđeno da se ista primjenjuje od 1. januara 2019. godine do 31. decembra 2021. godine.

Odluka je izmijenjena u toku 2020. godine. Naime, Zakonom o javno-privatnom partnerstvu („Službeni list Crne Gore“, broj 73/19 od 27.12.2019. godine), radi realizacije javno-privatnog partnerstva, investicija i promocija investicionih potencijala Crne Gore kao investicione destinacije osnovana je Agencija za investicije Crne Gore. Ovim zakonom je predviđeno da Sekretarijat za razvojne projekte prestaje da postoji, a da Agencija preuzima sve poslove, iz nadležnosti tog Sekretarijata, te samim tim i one u vezi sa sprovođenjem Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore (u daljem tekstu Posebni program). Pored pomenutog, ovim promjenama Odluke je obuhvaćeno i sticanje državljanstva prijemom po osnovu Posebnog programa i za članove porodice aplikanta koji su mlađi od 18 godina života. Predmetne izmjene su objavljene u „Službenom listu Crne Gore“, broj 12/20 od 11.03.2020. godine.

Implementacija Odluke je trebala da donese osnov za finansijsku podršku manje razvijenim jedinicama lokalne samouprave, pokretanje razvojnih projekata u oblastima turizma, poljoprivrede i prerađivačke industrije, a uz pomoć programa za dobijanje crnogorskog državljanstva u okviru kojeg se predviđalo najviše 2.000 zahtjeva u periodu od tri godine (01.01.2019 – 31.12.2021.).

Javni poziv za iskazivanje interesovanja za kvalifikovanje projekata na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma

Nekadašnje Ministarstvo održivog razvoja i turizma je 26.02.2019. godine raspisalo predmetni Javni poziv. Prve izmjene i dopune Javnog poziva su objavljene 26.09.2019. godine. Pomenutim izmjenama i dopunama je dodatno definisana obaveza investitora da, uz prethodnu saglasnost tadašnjeg Ministarstva održivog razvoja i turizma, angažuje nezavisnog kontrolora koji će pratiti realizaciju investicije u vezi sa projektom koji je uvršten na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma i polugodišnje izvještavati pomenuto Ministarstvo i Vladu Crne Gore o realizaciji projekta.

Takođe, 02.07.2020. godine su izvršene dodatne izmjene i dopune predmetnog Javnog poziva, te je definisana obaveza podnosioca prijave da dostavi neopozivu bankarsku garanciju naplativu na prvi poziv u korist Vlade Crne Gore, u iznosu od 50% minimuma investicije iz člana 11 stav 1 tačka 2 Odluke.

Na kraju, 30.10.2020. godine su izvršene i izmjene i dopune Javnog poziva kojim je podnosiocima prijave privrednim društvima čiji su krajnji vlasnici/osnivači fizička lica državljanici Crne Gore, data mogućnost da umjesto bankarske garancije mogu dostaviti korporativnu garanciju na iznos minimuma investicije iz člana 11 stav 1 tačka 2 Odluke, uz uslov da je ukupna dobit za posljednje tri godine, prije oporezivanja, veća od 9.000.000 € i ukupan prihod za posljednje tri godine veći od 90.000.000 €.

Dakle, tokom implementacije Javnog poziva izvršen je značajan broj izmjena predmetnih pravila, koje su doprinijele neujednačenosti kriterijuma i neravnopravnom položaju podnosioca prijave

Lista razvojnih projekata u oblasti turizma

U skladu sa članom 11 Odluke, pod razvojnim projektom u oblasti turizma podrazumijeva se izgradnja hotela/mješovitog kompleksa:

- sa pet zvjezdica u primorskom regionu ili Glavnom gradu Podgorica ili najmanje četiri zvjezdice u sjevernom ili središnjem regionu, osim Glavnog grada Podgorica;
- za koji je neophodan minimum investicije u iznosu od 15.000.000,00 eura u primorskom regionu ili Glavnom gradu Podgorica ili minimum investicije u iznosu od 5.000.000,00 eura u sjevernom ili središnjem regionu, osim Glavnog grada Podgorica;
- koji će zapošljavati najmanje 80 zaposlenih u primorskom regionu ili Glavnom gradu Podgorica ili najmanje 25 zaposlenih u sjevernom ili središnjem regionu, osim Glavnog grada Podgorica;
- koji će imati najmanje 60 smještajnih jedinica u primorskom regionu ili Glavnom gradu Podgorica ili najmanje 35 smještajnih jedinica u sjevernom ili središnjem regionu, osim Glavnog grada Podgorica.

U prethodnom periodu, Vlada Crne Gore je na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma uvrstila 15 projekata. Radi se o ukupnim planiranim ulaganjima u visini od € 414 miliona, kapaciteta više od 2,500 smještajnih jedinica. U biznis planovima pomenutih projekata je definisano da će se u okviru realizacije ovih projekata stvoriti mogućnost za otvaranje novih 1,851 radnih mjesta.

Ističemo da 11 od ukupno 15 projekata sa Liste se realizuju u sjevernoj regiji (tri na Žabljaku, sedam u Kolašinu i jedan u Mojkovcu), a vrijednost tih investicija je projektovana na € 162 miliona. Planirano je da će njihovim stavljanjem u funkciju, ukupnih kapaciteta 1,406 smještajnih jedinica, biti stvorene pretpostavke za otvaranje više od 1,100 novih radnih mjesta.

Preostala 4 projekta sa Liste se realizuju u južnoj regiji (po jedan u Miločeru, Tivtu, Čanju i Budvi), u vrijednosti od € 252 miliona ukupih kapaciteta 1,101 smještajnih kapaciteta, i planiranih nešto više od 700 novih radnih mjesta.

Aktivnosti organa državne uprave nadležnog za poslove ekonomije

Nekadašnje Ministarstvo ekonomije je 05.11.2019. godine donijelo Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju razvojni projekti u oblasti prerađivačke industrije, u postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 063/19 od 18.11.2019. godine).

U skladu sa ranijom obavezom informisanja Vlade Crne Gore, tadadašnje Ministarstvo ekonomije je 27.11.2020. godine pripremlilo Informaciju o aktivnostima koje su sprovedene u prethodnom periodu, a koje su proistekle iz odredbi relevantnih propisa za stvaranje uslova za realizaciju razvojnih projekata u oblasti prerađivačke industrije. Kako je predmetnim Pravilnikom predviđena realizacija razvojnih projekata koji obezbjeđuju uvođenje novih tehnologija i otvaranje novih prerađivačkih kapaciteta u industriji, ali isto tako i valorizaciju i stavljanje u funkciju neiskorišćenih industrijskih kapaciteta, odnosno proširenje i rekonstrukciju postojećih kapaciteta, prilikom razmatranja na Komisijama prethodnog saziva Vlade ostalo je otvoreno pitanje u vezi sa eventualnim eliminisanjem mogućnosti investicija u proširenje/rekonstrukciju postojećih neiskorišćenih kapaciteta. Predmetno pitanje je zahtijevalo dodatne konsultacije i instrukcije, zbog čega Informacija nije upućena u dalju proceduru usvajanja na sjednici Vlade Crne Gore, pa samim tim nijesu bili obezbijeđeni preduslovi za definisanje i raspisivanje Javnog poziva za dostavljanje predloga za Listu razvojnih projekata u oblasti prerađivačke industrije, u skladu sa Odlukom.

Dakle, u pitanju je segment programa koji nije ni počeo sa implementacijom, što je još jedna potvrda manjkavosti trenutnog programa.

Aktivnosti organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede

Nekadašnje Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je 19.07.2019. godine, u skladu sa Odlukom, donijelo Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju razvojni projekti u oblasti poljoprivrede i drvoprerade u postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 041/19, od 22.07.2019. godine).

Javni poziv za dostavljanje predloga radi sačinjavanja predloga Liste razvojnih projekata u oblasti poljoprivrede i drvoprerade na osnovu kojih se može steći crnogorsko državljanstvo prijemom objavljen je 08.10.2019. godine. U prethodnom periodu (23. i 25.12.2020. godine) na adresu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede su pristigle dvije prijave na predmetni Javni poziv. U izvještajnom periodu, MPŠV je pokrenulo aktivnosti na formiraju međuresorne Komisije za ocjenu razvojnih projekata podnijetih po JP.

Aktivnosti Agencije za investicije Crne Gore

Shodno Odluci, tadašnji Sekretarijat za razvojne projekte je 3. januara 2019. objavio dva javna poziva, i to:

1. Javni poziv za izbor agenata za posredovanje radi realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore;
2. Javni poziv za izbor agenata za ocjenu međunarodne podobnosti radi realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.

Od ukupno 22 prijave pristigle na adresu tadašnjeg Sekretarijata za razvojne projekte, izabrana su tri agenta za obavljanje promocije i aktivnosti posredovanja, i to:

1. Apex Capital Partners DOO Podgorica;
2. Arton Group GMBH Austrija; i
3. Henley & Partners Government Services LTD Džersi.

Na Javni poziv za odabir agenata za ocjenu međunarodne podobnosti, od ukupno 13 pristiglih prijava, izabrana su dva agenta, i to:

1. S-RM Intelligence and Risk Consulting LTD, Velika Britanija i
2. Exiger Canada INC, Kanada.

Nakon izbora pomenutih agenata, tadašnji Sekretarijat je pripremio predloge ugovora, koji su dostavljeni Vladi Crne Gore, te su isti zaključeni sa odabranim agentima. Poslije potpisivanja ugovora, agentima su izdate zvanične licence. Kao što je predviđeno programom, odnosno Odlukom, posredovanje ili procjenu međunarodne podobnosti obavljaju samo licencirani agenti. U međuvremenu, tokom juna mjeseca 2021. godine svim licenciranim agentima je produžena licenca za još godinu dana, na njihov zahtjev. Napominjemo da se, u skladu sa članom 7 Odluke predmetne licence izdaju na vrijeme od jedne godine i mogu se, na zahtjev agenta za posredovanje, odnosno agenta za ocjenu međunarodne podobnosti, bez ponovnog zaključivanja ugovora, produžiti dva puta na vrijeme od po jedne godine.

Od početka realizacije Posebnog programa do kraja izvještajnog perioda (30.06.2021. godine), Agenciji za investicije je predata 213 zahtjeva za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom po osnovu posebnog programa. Broj aplikacija koje su prošle sve provjere i za koje su od strane Ministarstva unutrašnjih poslova donijeta rješenja o prijemu u crnogorsko državljanstvo, te su aplikantima uručeni pasoši, je 53. U tabelarnom prikazu nalazi se trenutni presjek stanja podnijetih zahtjeva za crnogorsko državljanstvo na osnovu Posebnog programa ulaganja¹:

Tabela 1: Statistika podnijetih zahtjeva za crnogorsko državljanstvo na osnovu Posebnog programa

¹ Na dan 30.06.2021. godine

1.	Ukupno podnijetih aplikacija Agenciji za investicije Crne Gore od strane Agenata za posredovanje	213
2.	Aplikacije koje su podnešene Agenciji za investicije Crne Gore za koje je nakon obrade i utvrđivanja administrativne usaglašenosti tražena dopuna i pojašnjenje.	35
3.	Aplikacije koje su poslate Agentima za ocjenu međunarodne podobnosti (Due Diligence) na obradu i mišljenje	25
4.	Aplikacije koje su dobile pozitivno mišljenje Agenta za ocjenu međunarodne podobnosti (Due Diligence) i trenutno su u fazi dodatne provjere u Ministarstvu unutrašnjih poslova	68
5.	Odbijene aplikacije zbog negativnog mišljenja Agenta za ocjenu međunarodne podobnosti (Due Diligence)	17
6.	Aplikacije za koje je traženo pojašnjenje od Agenata za ocjenu međunarodne podobnosti (Due Diligence)	0
7.	Aplikacije koje su trenutno u fazi prenosa ESCROW sredstava	4
8.	Aplikacije koje su prošle sve provjere i spremne su za izdavanje rješenja o prijemu u crnogorsko državljanstvo u Ministarstvu unutrašnjih poslova	11
9.	Aplikacije koje su prošle sve provjere i za koju je izdato rješenje o prijemu u crnogorsko državljanstvo i izdat pasoš	53

Izvor: Agencija za investicije Crne Gore

Aktivnosti nezavisnih kontrolora

Izmjenama i dopunama Javnog poziva 26.09.2019. godine dodatno je definisana obaveza investitora da, uz prethodnu saglasnost tadašnjeg Ministarstva održivog razvoja i turizma, angažuje nezavisnog kontrolora koji će pratiti realizaciju investicije u vezi sa projektom koji je uvršten na Listu razvojnih projekata u oblasti turizma i polugodišnje izvještavati pomenuto Ministarstvo i Vladu Crne Gore o realizaciji projekta.

Dosadašnja generalna ocjena nezavisnih kontrolora u vezi sa pomenutim projektima je da podaci dostavljeni u finansijskim izvještajima sa pregledima troškova istinito i objektivno prikazuju stvarno stanje ulaganja u izvještajnom periodu, te da sprovođenjem procedura kontrole prateće dokumentacije nije uočeno odstupanje od dostavljenog finansijskog izvještaja. Ovi izvještaji sadrže informacije o realizaciji projekata u polugodišnjim periodima, i za sada, oni predstavljaju jedini osnov za eventualno dalje postupanje u vezi sa preispitivanjem statusa razvojnog projekta.

Vlada Crne Gore je usvojila 8 izvještaja o činjeničnom stanju za 6 projekata sa Liste razvojnih projekata u oblasti turizma:

1. Izgradnja condo hotela Kolašin Resort & Spa, Kolašin - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 16.04.2020. godine, a drugi na sjednici Vlade od 19.11.2020. godine;
2. Izgradnja hotela „Breza“, Kolašin - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 18.06.2020. godine, a drugi na sjednici Vlade od 08.04.2021. godine;
3. Izgradnja hotela „Kraljičina plaža“, Miločer, Budva - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 09.07.2020. godine;
4. Izgradnja hotela „Durmitor Hotel and Villas“, Žabljak - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, a prvi izvještaj usvojen na sjednici Vlade od 16.07.2020. godine;
5. Izgradnja hotela „Bjelasica 1450“, Kolašin - za nezavisnog kontrolora je izabran Racio Mont DOO, prvi izvještaj usvojen na sjednici Vlade od 22.10.2020. godine;
6. Izgradnja hotela „K16“ po kondo modelu poslovanja, Kolašin - za nezavisnog kontrolora je izabran DOO Crowe, prvi izvještaj usvojen je na sjednici Vlade od 12.04.2021.

2. Ključna aktivnost iz I kvartala 2021. godine

Trajanje Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 18. marta 2021. godine, potvrdila trajanje Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore nakon isteka trogodišnjeg perioda trajanja programa, kako je predviđeno Odlukom, Javnim pozivom i pratećim zakonskim i podzakonskim aktima. Takođe, Vlada se obavezala da će, do 31.12.2021. godine, donijeti odluku da li će uvesti novi sistem za dobijanje državljanstva Crne Gore, koje ne proizilazi po automatizmu posredstvom rođenja, i ostalim Zakonom predviđenim kriterijumima.

Vlada će blagovremeno jasno definisati novi potencijalni model za dobijanje državljanstva Crne Gore, izvršiti analizu, te definisati nove kriterijume, način i postupak učešća u programu ekonomskog državljanstva.

3. Proširena metodologija za praćenje razvojnih projekata u oblasti turizma

Dosadašnja primjena metoda za praćenje razvojnih projekata u oblasti turizma pokazala se pouzdanom u smislu praćenja finansijskih tokova preduzeća koji grade razvojni projekat, i to u onom dijelu koji se odnosi na ulaganja u projekat. Međutim, nerijetko se dešava da analiza troškova, pored ulaganja u samu realizaciju projekta, obuhvati i plaćanja dobavljačima na ime usluga koje su povezane sa aktivnostima investitora u sklopu učestvovanja u posebnom programu ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, koji je glavni benefit statusa razvojnog projekta u oblasti turizma, ali je odvojiv od investicionih obaveza investitora. Tako, plaćanja dobavljačima na ime usluga posredovanja ili marketinga ne predstavljaju ulaganja u projekat, ali se i dalje pojavljuju u izvještajima kontrolora, što nije nikakav propust kontrolora, već je to posljedica primjene Međunarodnog standarda o srodnim uslugama ISRS 4400, koji obuhvata i takva plaćanja.

Osim toga, čisto finansijski izvještaj kontrolora često ne oslikava i činjenično stanje na terenu, budući da se u istom hipotetički mogu evidentirati plaćanja koja proizilaze iz ranijeg perioda, a koja su samo plaćena u konkretnom izvještajnom periodu, ili se mogu prikazati avansna plaćanja, za radove koji realno nijesu još započeti. U oba slučaja imamo situacije gdje se može desiti da radovi stagniraju duži vremenski period, ili da nijesu ni započeti, a u izvještajima se prikazuju ulaganja u projekat. S druge strane, većina biznis planova, u kojima su opisani projekti, ne sadrže dinamičke planove izvođenja radova koje bi Ministarstvo moglo da analizira i upoređuje sa činjeničnim stanjem, što znači da se ne može sa sigurnošću utvrditi da neko poštuje ili ne poštuje svoje investicione obaveze. Kako cilj Ministarstva nije da prati samo ulaganja u projekat, nego da prati i realizaciju projekta, u skladu sa utvrđenom dinamikom, ukazala se potreba za proširenjem metodologije na osnovu koje se prate razvojni projekti, kako bi se u svakom izvještajnom periodu utvrdio precizan presjek dinamike realizacije investicije. S tim u vezi, Ministarstvo je utvrdilo novu metodologiju za praćenje realizacije razvojnih projekata u oblasti turizma, koja obuhvata tri aspekta:

- Izvještaj nezavisnog kontrolora;
- Izvještaj o stanju radova na projektu;
- Izlazak na teren, saradnja sa lokalnom samoupravom i praćenje razvoja komunalne infrastrukture.

Dakle, pored izvještaja nezavisnog kontrolora, koji ostaje nepromijenjen u odnosu na raniju praksu, predlaže se uvođenje dva nova postupka u proceduri praćenja razvoja projekata, čiji je primarni cilj stvaranje što bolje slike o stepenu razvoja jednog projekta.

Ovaj predlog je proistekao nakon posjete tima Ministarstva ekonomskog razvoja za investicije u oblasti turizma 8 lokacija u opštinama Kolašin i Mojkovac, kako bi se upoznao sa aktivnostima na terenu i svim preprekama sa kojim se suočavaju investitori prilikom radova na gradilištima. Tom prilikom je dogovoreno da investitori svih običenih projekata dostave Ministarstvu pisma u kojima bi se detaljno objasnile eventualne prepreke na realizaciji projekata i izvještaje nadzornih organa o izvršenim građevinskim radovima.

3.1. Izvještaj o stanju radova

Izvještaj o stanju radova je dokument koji dostavlja investitor, a zamišljeno je da se u njemu sublimiraju nalazi stručnog nadzora. Nadzor, u širem smislu obuhvata: kontrolu izvođenja radova prema revidovanom glavnom projektu, ovom zakonu i posebnim propisima; kontrolu usklađenosti radova; provjeru kvaliteta izvođenja radova; kontrolu kvaliteta materijala, instalacija i uređaja koji se ugrađuju; provjeru da li materijali, instalacije i uređaji koji se ugrađuju imaju propisanu dokumentaciju neophodnu za njihovo stavljanje u upotrebu; redovno praćenje dinamike izvođenja radova i poštovanje ugovorenih rokova; kontrolu primjene mjera koje je naložio izvođaču radova da preduzme u cilju otklanjanja nedostataka pri izvođenju radova; kontrolu radova koji se nakon zatvaranja, odnosno pokrivanja ne mogu kontrolisati; kontrolu primjene mjera za zaštitu životne sredine; definisanje faza za koje je neophodno sačiniti izvještaj; davanje tehnoloških i organizacionih uputstava izvođaču radova i rješavanje drugih pitanja u vezi građenja objekta; saradnju sa projektantom radi obezbjeđenja detalja za nesmetano izvođenje radova i rješavanje drugih pitanja u vezi građenja objekta. Izvještaj koji bi se ovim putem dostavljao treba da jasno prikaže stepen realizovanosti radova u jednom izvještajnom periodu, i Ministarstvu da uvid u dinamiku i kvalitet izvođenja radova. Takođe, važno je napomenuti da je sačinjavanje ovakvog izvještaja ustaljena praksa kod izvođenja radova na ovako vrijednim projektima, tako da uvođenje ove obaveze neće predstavljati značajno opterećenje za investitora.

3.2. Izlazak na teren, saradnja sa lokalnom samoupravom i praćenje razvoja komunalne infrastrukture

U sklopu proširene metodologije za praćenje razvojnih projekata predlaže se i proaktivni pristup od strane samog Ministarstva, koji će obuhvatati obilazak gradilišta i sastanke sa predstavnicima investitora, međuresornu koordinaciju, i saradnju sa lokalnom samoupravom po pitanjima razvoja komunalne i druge infrastrukture koja je od značaja za realizaciju i funkcionisanje projekta. Uvođenje ove procedure je neophodno iz razloga što je jasno da investitori ne mogu razvijati razvojne projekte u oblasti turizma u vakuumu, već je uspješna realizacija samog projekta u velikoj mjeri uslovljena razvojem komunalne i druge infrastukure koja treba da podrži rad i konkurentnost projekata. Ono što je naročito bitno naglasiti je da se većina razvojnih projekata nalazi na sjeveru Crne Gore, koji je infrastrukturno slabije razvijen u odnosu na centralnu i južnu regiju. Tako, ulaganjem u infrastukuru koja će da podržava rad razvojnih projekata opredijeljena sredstva se koriste namjenski, i to u cilju stvaranja vrijednosnih lanaca koji će podržavati ne samo poslovanje projekta, već čitav sistem povezanih dobavljača i lokalne zajednice. Na ovaj način se direktno doprinosi jačanju lokalne ekonomije, racionalnije se koriste sredstva i postavlja se dobra osnova za dalje investicije. Međuresorna saradnja, i saradnja sa lokalnom samoupravom je neophodna kako bi se omogućilo da svi budu na istom zadatku, i kako bi se lakše prevazišle određene administrativne barijere koje investitor sam ne bi mogao da prevaziđe.

Prednje opisane procedure su međusobno povezane i predstavljaju jedan holistički pristup u postupku praćenja razvojnih projekata u oblasti turizma. Izvještaj o činjeničnom stanju i izvještaj o stanju radova na projektu omogućavaju Ministarstvu da stvori pravu sliku o visini ulaganja i dinamici izvođenja radova na jednom projektu, te na osnovu toga da preciznu ocjenu o stepenu poštovanja investicionih obaveza jednog investitora. Na ovaj način, Ministarstvo može da razlikuje "zdrave" razvojne projekte od onih koji se ne razvijaju, i na taj način interveniše u cilju očuvanja integriteta liste razvojnih projekata, i u cilju zaštite lica koja učestvuju u postupku sticanja ekonomskog državljanstva prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore. S druge strane, ovakav pristup omogućava Ministarstvu da nastavi dijalog sa investitorima koji su se istakli kao pouzdani i koji su pokazali iskrenu namjeru da realizuju svoju investiciju, te da, kroz saradnju sa drugim resorima i lokalnom samoupravom, donosi prave odluke u pravcu pružanja podrške daljem razvoju ovih projekata. Na ovaj način se podiže nivo sigurnosti i povjerenja u razvojni projekat, kako unutar samog sistema, a tako i kod šire javnosti koja se pojavljuje kao krajnji korisnik dodate vrijednosti razvojnih projekata. Na kraju, ukoliko se pokaže kao efikasna, ovakva metodologija kontrole razvojnih projekata može poslužiti i kao faktor sigurnosti koji će prepoznati domaći i međunarodni kreditori, koji bi usljed toga mogli da opredijele linije finansiranja u razvoj lokalne infrastrukture stvaranja novih vrijednosnih lanaca, prije svega na sjeveru Crne Gore, čija je inicijalna kapisla upravo odobreni razvojni projekat u oblasti turizma.

4. Predlog zaključaka

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo ekonomskog razvoja predlaže Vladi Crne Gore da donese sljedeće zaključke:

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ 2021. godine usvojila Informaciju o aktivnostima realizacije „Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore“, za II kvartal 2021. godine, koja sadrži i predlog proširene metodologije za praćenje razvojnih projekata u oblasti turizma.
2. Zadužuje se Ministarstvo ekonomskog razvoja da započne implementaciju proširene metodologije praćenja razvojnih projekata u oblasti turizma.